

Essi Kummu

TAMMI

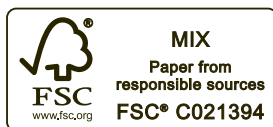
Essi Kummu

LOISTE

TAMMI

HELSINKI

Kirjailija kiittää Taiteen edistämiskeskusta apurahasta.

© Essi Kummu ja Tammi 2020

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-1163-3

PAINETTU EU:SSA

*Paratiisista ei koskaan poistuta
pienentyneinä eikä sinne jätetä
mitään. Se on täynnä ihmisiä ja
kaikkea mikä elää.*

PAULIINA HAASJOKI: PLANEETTA

Mekko on näissä juhlissa avainsana.

KERTOJA

I

Ensimmäisen yhteisen kevään lopussa harhailen marketin kodinkoneosastolla.

”Anteeksi”, sanon myyjälle, joka kääntyy ja katsoo minua, ”ystäväni tarvitsee uuden astianpesukoneen ja myös poisto-letkun pyykkikoneeseensa, mutten ole aivan varma, mikä näistä olisi hänen koneeseensa sopiva.” Myyjä nyökkää, ystävä on minulle arkikäyttöön sopiva sana, vaikka väärä, en halua perustella marketin kodinkoneosaston myyjälle itseäni enkä joutua kategorisoiduksi, en kerätä huomiota tai purkaa käsityksiä sukupuoli- tai seksuaalinormeista. Haluan ostaa rakastetulle tiskikoneen ja poistoletkun ja myyjä ymmärtää minua, ehkä hän ajattelee että ystäväni on jotenkin avuton ja siksi minut on lähetetty asialle. Se ei pidä paikkaansa, rakastettu ei tiedä tästä hankkeesta mitään. Hän on itsellinen nainen. Ensimmäisiä juhlia varten joissa esiinnyimme yhdessä parina, hän ostaa mekon ja siihen kuuluvan yläosan kysymättä minulta muuta kuin onko asu mielestäni hyvä, mihin nyökkään. Kun hän pukeutuu mekkoon ensimmäistä kertaa, istun sovituskopin muhkealla samettipallilla ja näprään äly-

puhelinta selkä puoliympyrän muotoisena, ja hän lehahtaa eteeni Ted Bakerin lähes kahdensadan euron mekko yllään (se on hame eikä mekko, sekoitan sanat aina, vaikka käytän itse molempia vaatekappaleita). Se on sama hame, jonka olen ajatellut ostaa heti kun mallisto saapui Stockmannille, olen osoittanut sitä hänelle itse, sanonut katso tätä. Nyt hametta on jäljellä enää kokoa 34 ja tietysti se on täsmälleen sopiva hänelle, hänen lantionsa on kapea ja hame yllään hän on kuin enkeli. Hän pyörrähtelee peilin edessä tyytyväisenä ja heilauttaa valtavaa poninhäntäänsä, mistä vetoa ajattelen kun katson häntä, että hän oli koulussa hikipinko eli juuri niitä oppilaita, jotka eivät koskaan meikanneet ja saivat kokeista pelkkiä kympejä ja olivat siitä huolimatta kaikkien suosiossa. Mitäs sanot, rakastettu kysyy. Hän kääntyy. Katson häntä ja ajattelen, että saattaisi olla hauskaa olla yhtä laiha tai edes hoikka.

Rakastettu kiipeää korkokengille kuin ne olisivat hänen vartalonsa jatke ja hyppelehtii niissä vaivattomasti. Hän on helposti puettavissa mihin tahansa, sillä hänen kehossaan ei ole ylimääräisiä mutkia eikä mitään muutakaan ylimääräistä. Eräänä iltapäivänä olen yhtäkkiä tajunnut olevani niin tottunut katselemaan häntä, että omasta kehostani on alkanut tulla vieras ja outo.

”Se on hyvä”, minä sanon.

”Mitä?”

Hän pyörrähtelee tyytyväisenä. Hän pitää siitä, mitä näkee peilissä. Mekko on täydellinen. Tiedämme sen molemmat.

”Ostanko minä tämän?”

”Se on täydellinen. Ihana.”

”Niinkö?”

Pyörähdys, selkään ulottuvan poninhännän heilahdus, korot, sääret, pakarat, lantio, selkä, niska, tutumpi kuin omani, joka on luja ja paksu ja leveämpi kuin hänen. Se on siis minun niskani, naisen niska, sanon tämän itselleni monta kertaa, etten sekoittaisi niskoja ja sitä mikä on minun ja mikä hänen. En näe niskaani päivittäin, toisin kuin hänen kehonsa, joka on koko ajan lähellä ja joka kulmasta tuttu, aivan eri tavalla tuttu kuin omani, myös tuo pieni yksityiskohta joka liittyy pään hartioihin. Mutta olemme nyt juhlamekossa tai -hameessa tai jommassakummassa, en enää muista, joka tapauksessa. Suljen puhelimestani kaikki välilehdet ja avaan kameran.

”Otan kuvan niin näet”, sanon hänelle.

”Mitä?”

Hänestä on tullut samanlainen kuin äidistä silloin kun hänen leipomuksiaan kehutaan: tekeytyy kuuroksi jotta kuulisi kaikki hyvät asiat vielä toisen kerran.

”Otan kuvia niin näet. On sitten helpompi tehdä päätös.”

”Mistä?”

Hän on unohtunut peiliin. Hän vastaa peilikuvalleen, ei minulle, ei mikään ihme, mekko on kuin veistos hänen yllään.

”Siitä hameesta, rakas. Näytät siinä miljoonalta dollarilta.”

On tosi typerää kirjoittaa se tähän, mutta niin minä sanoin. Se tuntui yhtä kömpelöltä ääneen sanottuna kuin se näyttää nyt tässä.

Hän tuijottaa peilikuvaansa.

”Ostanko minä tämän?”

”Osta.”

”Mutta tämä on kallis.”

”Eikä ole.”

”Onko varaa? En taida pystyä.”

”On tietysti varaa.”

”Ostanko minä? Tämän?”

”Ostat. Sanon kyllä.”

”En osta. En osta tätä.”

Hän seisoo ja näyttää koroissa siltä kuin kurottautuisi koko ajan varpailleen. Rakastan häntä kovasti, niin paljon ettei siitä voi sanoa mitään koska hokeminen vain vähentäisi asiaa.

”Mutta on tämä ihana”, hän huokaa.

”Ostat sen nyt. Olet kaunis siinä ja sitä paitsi aina silloin tällöin pitää ostaa oikein kallis mekko. Se on hyvä tapa elää. Tiedätkö, kerran ostin mekon, joka maksoi enemmän kuin pienikokoinen vene. En tietenkään kertonut sitä vanhemmilleni, mutta siitä että se oli niin älyttömän kallis tuli pitkäksi aikaa hyvä mieli, ajattelin että olin heistä nyt vapaa lopullisesti. Minä olin pettänyt luokkani.”

Avaan juuri ottamani kuvat puhelimen näytölle. Ymmärtääkö hän ollenkaan, mitä puhun. Ehkä hän ei vain kuuntele.

”Näistä tuli hyviä.”

Selaan älypuhelin. Hän lähtee kävelemään kokolattiamattoja pitkin myyjää kohti. Lopetan kuvien selailun

katsellakseni hänen kävelyään. Hän selittää myyjälle jotakin käsillään, jatkan kuvien katselua. Lähetän hänelle niitä viisi, yhden takaa (jotta hän näkisi mekon linjat) ja pari sivuilta ja edestä.

Ensimmäisen kuvan alle kirjoitan *Rakas olet kaunis*.

Minusta on tullut nainen, joka katselee toisen naisen kävelyä korkokengissä ja poninhännässä rakastuneena, ihailien, ajattelen kuvia selatessani. (En ole päässyt niskan ajattelusakaan vielä kovin pitkälle.) Tällaisia asioita minä nyt sitten ihailen. *Minusta on tullut nainen, joka suutelee toista naista lentokentän aulassa*, kirjailijaystävä H kirjoitti minulle kerran, kirje tuli maililla ja oli pitkä. Ystävä kertoi rakastumisestaan, nainen on tanskalainen ja hänen nimensä on Johanne. *Lentokenttä ei ole enää koskaan entisensä*, hän kirjoitti ja koska hän ihmetteli tapausta, itseään suutelemassa Johannea lentokentällä, hän aloitti kertomisen heti alusta, kun on saanut kerrottua keskeisimmät kohdat. Hän kertoo samat asiat uudelleen, koska haluaa tietää, mitä on tapahtunut, niiden kirjeiden lukijana olen sivuroolissa. Kirjailijaystävä H ja Johanne suutelevat lentokentän aulassa lukemattomia kertoja, aina vain uudestaan ja uudestaan tämä sama uusi ja outo asia. Pian rakastettu lopettaa käsillä viittoilun myyjälle ja purjehtii samettikäytävää pitkin minua kohti. Lasken puhelimen kädestäni ja katselen häntä. Minusta on tullut

nainen, joka pitää toista naista kauniimpana ja ihanampana kuin itseään.

”Kuule, jos minä jätän tämän varaukseen?”

”Hyvä idea.”

”Voin tehdä päätöksen sitten myöhemmin, vai mitä?”

Sold.

”Se voi olla viisasta. Mulla alkaa olla nälkä.”

Hän menee takaisin sovituskoppiin ja vetää verhon eteensä riisuutuakseen.

Onko minun roolini nyt istua ja odottaa häntä?

Niin kuin *mies*?

”Jaksatko odottaa että riisun tämän? Mennäänkö sitten syömään?”

Hän sanoo sen sovituskopista. Pitelen puhelimen reunoista kiinni. Voi jumalauta. En halua olla mies. Haluan olla nainen.

Päähenkilön nimi on Helena. Tuossa Helena makaa puolisonsa avioliiton aikaisella parisängyllä ja leikkii kuolemaleikkiä.

Se on tietysti lapsellista, tiedän. Typerää.

He ovat juuri muuttaneet rakastetun kanssa yhteen ja joka viikko yhteisen kodin eteiseen ilmestyy mies, jota Helena ei tunne.

Tämä Helena on yhä niin rakastunut että hänen sisuksiinsa koskee.

Mies on rakastetun entinen puoliso ja tämän lasten isä. Vain hetki sitten mies halaili Helenan avovaimoa talon eteisen oviaukossa yhteinen lapsi sylissään. Nyt Helena on niin vihainen ja väsynyt, että haluaa kuolla, ja koska hän ei osaa ilmaista raivoaan, hän makaa sängyllä.

Tämä on hänen naisen kostonsa. Hän kääntää vihan itseensä. Vihamielinen ele kulminoituu siihen, että hän makaa sängyllä ja ajattelee kuolemaansa.

Siihen tulee lapsi, perheen pienin.

Sanon tässä tahallani perheen. Perheestä tulee hankala

käsite tässä tarinassa. Lapsi on viisivuotias. Hän nappaa asian ilmasta ja tietää, miten kaikki on, vaikka sitä ei ole hänelle kerrottu.

LAPSI: Kuoletko sinä nyt?

HELENA: Mitä?

LAPSI: Kuoletko sinä? Nyt?

HELENA: En.

LAPSI: Sinä kuolet.

HELENA: Vai niin.

Lapsi katsoo Helenaa vakavana. Ehkä lapsi toivoo sitä, se olisi hänelle valtava helpotus, sillä tavoin hänen lapsen mielensä ratkaisee kaiken, sillä Helena on lapselle outo. Lapsi työntää hänet kaksin käsin pois aina niinä hetkinä, kun ei kiipeä hänen syliinsä, hymyile ja halua, että häntä kutitetaan.

HELENA: Mitä tapahtuisi, jos kuolisin?

Lapsi ei vastaa, koska on vain pieni tyttö, joka ei halua käydä filosofisia keskusteluja tai ajatella kuolemaa, hän haluaa kuoleman, nämä ovat eri asioita, joten Helena yrittää vielä kerran, sillä hän haluaa kostonsa, hän haluaa vihata itseään ja olla nainen ja kärsiä.

HELENA: Jos minä kuolen, mitä sen jälkeen tapahtuu?

Lapsi ei ymmärrä. Hän seisoo kädet sivuilla. Hänen vatsansa on pieni lapsen pään kokoinen kumpare. Tyttö on juuri syönyt, vatsa on ihana. Sinä olet ihana, kunpa rakastaisit minua joskus vaikka vain edes ihan vähän, Helena ajattelee.

HELENA: Kun minä kuolen. Mitä sitten tapahtuu? Kerro minulle.

LAPSI: Sinut haudataan.

HELENA: Mihin?

LAPSI: Sinulle laitetaan hauta ja sinut pannaan sinne.

HELENA: Ai.

LAPSI: Sitten sinä olet siellä haudassa.

Helena katselee tyttöä, eikä hänellä ole voimaa haluta enää mitään, sillä asetelma on epäreilu. Tyttö on vain viisivuotias ja seisoo portinvartijana kaiken sen edessä, mikä on tärkeää. Lisäksi tyttö on aika hyvä siinä mitä tekee, näetkös, sinä tapoit minut kun halusit minun kuolevan enkä nyt jaksaa enää tapella, Helena ajattelee hieman epäreilusti, itse hän halusi jo tässä vaiheessa tarinaa kuolla, siis ennen kuin mikään edes ehti kunnolla alkaa. Hän halusi jäädä makaamaan pääkivussa aikaan ennen varsinaista alkua ja ikävöidä naista, joka on kauneinta mitä on ja aina kun nainen liikkuu jossain hänen lähettyvillään tai istuutuu hänen viereensä, hän kokee ihmeellistä rauhaa.

Hän ei osaa elää ilman naista, mutta perheeseen pääseminen näyttää vielä täysin mahdottomalta, sillä Helena ei voi voittaa naista tai hänen mukanaan tulevia puolelleen, ei kenenkään elämään voi kävellä noin vain. Mutta elämä on epäreilua, Helena, kirjailijaystäväni huomauttaa pääni sisällä, ja mitä sinä muka voisit sanoa tälle lapselle?

Ettet halua kuolla?

Että lapsen pitää olla sinulle *kohteliaampi*?

Tilanne on tämä: jos alkaisit itkeskellä lapsen takia tai naisen takia (joistain syystä nämä kaksi tuntuvat olevan nyt

yksi ja sama asia, en osaa selittää sitä) lapsen maailmaan ilmestyisi heti vetelä aikuinen. Sinun kuuluu olla jonkinlainen raja-aita, halusi lapsi sitä tai ei, myös siitä huolimatta että sinussa on aika lailla itsevihaa ja tuo halu kuolla, johon lapsi juuri viittasi, jonkinlainen, eikö muka kaikissa ole, voisiko lapsi ystävällisesti yrittää joskus sensuroida edes puolet siitä, mitä hänen lapsen suustaan tulee?

Ei hän voi.

Hän ei voi itselleen mitään.

HELENA: Entäs siellä haudassa sitten, mitä siellä tapahtuu?

Lapsi näyttää kyllästyneen aiheeseen, sehän meni jo. Sen sijaan hän tarjoaa kädessään olevaa legomiekkaa Helenalle. Miekka on pitkä ja pieni ja punainen ja hohtava. Näin kirjoitettuna tuo kaikki näyttää huonolta, sellaiselta mikä ei sovi kirjoitukseen tai ainakaan tähän kohtaukseen, mutta lapsi tarjosi sitä Helenalle ja tuskin ajatteli sen symboliikkaa, eikä tämä kirjoitus muutenkaan näytä antavan erityistä arvoa symboleille.

LAPSI: Ota. Laita se tuonne.

Lapsi osoittaa nenää.

Hän näyttää malliksi omaa nenäänsä, joka on aika pieni, hän osoittaa nenänreikää. Helena pomppaa ylös kuolinasenosta.

HELENA: No et laita sitä sinne!

LAPSI (keskittyneenä, rauhallisena): Se pitää laittaa tänne.

HELENA: Eikä pidä.

LAPSI: Pitää. Laita sinne se.

HELENA: Enkä laita. Lopeta.

Lapsi tuijottaa Helenaa vaativasti ja tarjoaa miekkaa upotettavaksi sieraimen ja sieltä kenties aivoihin.

HELENA: Kuules nyt. Ei legoja tungeta nenään. Nenä menee rikki. Lopeta.

Mutta ei lapsi mitään lopeta vaan tuijottaa häntä vaativana, haluaa että hänen tarjoamansa legomiekka lävistää nenänreiän ja työntyy saman tien jonnekin Helenan hengitystiehyiden syvyyyksiin.

”Sinun silmiesi loiste. Sinun silmiesi.
Loiste. Sen kaiken loisto, ehdoton, mikä
meillä on ollut ja mikä yhä on, tai kun
seisot ja katselet vettä ja riisuudut ja
olemme taas riidelleet etkä välitä siitä
vaan kävelet jälleen yhden päätöksen
tehneenä yksin ja alastomana veteen.”

Kaksi naista rakastuu. Tunne on pelottava
ja saa koko maailman näyttämään toisen-
laiselta, kauniimmalta. Mutta samaan aikaan
se sysää kertojan rooliin, johon ei voi varautua.
Hän on pakotettu piilottamaan rakkautensa
muiden katseilta ja häpeämään sitä, vaikkei
ole koskaan ennen kokenut mitään mikä
tuntuisi yhtä oikealta.

Loiste on kuvaus mekkojen ja roolien
sovittamisesta. Se on kertomus sanomisen
vaikeudesta ja kirjoista, niiden lukemisesta
ja kirjoittamisesta, sekä kahden naisen
rakkaudesta, jonka merkitys syntyy ja
kuolee salaisuuden painosta.

9 789520 411633